

12. Комплексна програма профілактики злочинності на 2001-2005 роки, затв. Указом Президента України від 25.12.2000 №1376/2000.

13. Комплексна програма профілактики правопорушень на 2007-2009 роки: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.12. 2006, № 1767.

14. Комплексное планирование социальной профилактики правонарушений. – М.: Юрид. лит., 1981. – 160 с.

15. Ключев М.М. Кримінологічні засади програмування запобігання злочинності / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08. – К.: КНУВС, 2008.

16. Орехов В.В. Социальное планирование и вопросы борьбы с преступностью / Орехов В.В. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1972.

17. Планирование мер борьбы с преступностью / ред. В.М. Коган. – М.: Ин-т гос. и права АН СССР, 1982. – 158 с.

18. Протистояння злочинності – концентрація зусиль на пріоритетних напрямках // Іменем Закону. – 2002. – № 3; Литвак О. Латентна злочинність: деякі аспекти / Литвак О. // Право України. – 2003. – № 1. – С. 63.

19. Шакун В.І. Влада і злочинність / Шакун В.І. – К.: "Пам'ять століть", 1997. – С. 42-46.

О.В. Бочковий*

ПІЗНАВАЛЬНО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАТИВНОЇ ОБСТАНОВКИ ЯК ОСНОВНА ФУНКЦІЯ ШТАБУ ОВС

Семінар, на якому ми присутні, присвячений проблемам вивчення та оцінки оперативної обстановки. Розпочну з того, що багато з тих, хто працює на практиці й, можливо, деякі з присутніх використовують поняття оперативної обстановки, проте слабо уявляють, що це таке.

---

* Старший науковий співробітник НДЛ з правових та організаційно-тактичних проблем ОРД Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, капітан міліції.

Ми зібрались для з'ясування і, вже в котре, викладення, в основному, понятійного апарату оперативної обстановки, адже, готуючи програму семінару, мав можливість ознайомитись з темами доповідей, але ми ні на долю не просунулись в удосконаленні діяльності з аналізу й оцінки оперативної обстановки.

Ще в далеких 70-х роках говорилось про удосконалення діяльності з аналізу й оцінки оперативної обстановки і до цього часу не розроблено такої методики.

Безумовно, така ситуація говорить про виключну актуальність тематики, проте ця актуальність зумовлена не умовами що змінюються, а повною бездіяльністю ОВС у даному напрямку.

Розглядаючи питання, що пов'язані з оцінкою й аналізом оперативної обстановки, необхідно зауважити, що у основі вказаного процесу лежить пізнавально-аналітична діяльність, сутність якої закладається в дослідженні інформації і на основі її аналізу розробки найбільш оптимальних рішень.

Першочергово, саме з такою ціллю були створені такі підрозділи як штаб ОВС, які по аналогії з військовим штабом повинні бути бути аналітичним і прогностичним серцем структури. Ще у 1974 році в Положенні про Штаби вказувалось, що одним з основних завдань передбачується комплексний аналіз оперативної обстановки, ефективність використання сил та засобів, розробка на цій основі конкретних пропозицій по вивченню оперативно-службової діяльності ОВС¹.

Та це було у 70-х, а на сьогодні аналіз та оцінка оперативної обстановки вудиться до аналізу та оцінки статистичної інформації, кількісних показників роботи підрозділів ОВС, підготовки узагальнених звітів, і розробки формальних планів, які використовують виключно на засіданнях і колегіях різного рівня. У той же час, ще в 1975 році вказувалось, що одним з основних ланок процесу вивчення оперативної обстановки є ні що інше, як встановлення причинних зв'язків між її елементами². А враховуючи те,

¹ Зуйков Г.Г., Аксенов А.А. Штаб ОВД. М., изд. Академии МВД СССР, 1974.

² Лукашов В.А., Михайлюк М.Т. Изучение и оценка оперативной обстановки. Киев, 1975 г. – С. 66.

що сучасність заставляє використовувати значні об'єми та види інформації, то і зв'язків між інформацією та конкретними подіями буде дуже багато, і людині, з її обмеженими природними можливостями буде нелегко їх встановлювати.

Саме у цьому випадку на допомогу приходять технічний прогрес у вигляді автоматизованих інформаційно-аналітичних систем. Проте, ті системи, які знаходяться на озброєнні в ОВС мають, у своїй більшості, інформаційно-пошуковий характер, а не інформаційно-аналітичний. Хоча, враховуючи досвід Збройних сил України, використання інформаційно-аналітичних автоматизованих систем значно спрощує діяльність з аналізу й оцінки оперативної обстановки.

Адже оперативна обстановка, враховуючи її складність та протиріччя, являє собою комплекс явищ та процесів, що взаємодіють між собою та залежать від об'єктивної причинно-наслідкової залежності і закономірного розвитку. Відмінною ознакою оперативної обстановки є її конкретність, тобто вона існує тільки у конкретних умовах місця та часу, а її зміст залежить від цілей пізнавальної діяльності, об'єму та характеру інформації, яка аналізується і ряду інших обставин. Наприклад, у 70-ті оперативну обстановку класифікували враховуючи адміністративно-територіальні ознаки, лінії оперативно-розшукової діяльності, окремі напрямки боротьби зі злочинністю, а також фактору часу.

Та сучасність диктує свої умови. Рівень розвитку суспільства і технологій, так само як і оснащеність злочинців потребує адекватного реагування зі сторони правоохоронних органів. Під час підготовки та скоєння злочинів особи використовують нові технології і сучасні засоби зв'язку, готуючись до вчинення злочину відбувається копітка робота з аналізу способів його вчинення й подальшого укриття, використовуються усі можливі засоби щоб уклонитись від відбування покарання. У той же час, сьогодні не розроблено діючої методики аналізу та оцінки оперативної обстановки в сучасних умовах. Технологічне оснащення, яке мають правоохоронні органи не дозволяє у повній мірі здійснювати аналіз інформації, а тим більше її оцінку та розроблення відповідних пропозицій по реагуванню на її зміни.

Саме тому є доцільність у використанні досвіду Збройних сил України. З різницею тільки у тому, що військовий штаб готує прогнози та плани враховуючи інформацію, яка надходить від розвідки, контррозвідки, кадрових служб, аналізує досвід проведення аналогічних операцій, враховує сили та засоби, що є та можливості для їх взаємодії у випадку настання війни, під кожен відомий сценарій розвитку бойових дій підготовлений порядок дій. А у МВС необхідно розробляти план дій на кожен день, адекватно до зміни ситуації. Злочини вчинюються щодня, і щодня злочинці знаходять нові способи вчинення та укриття своєї діяльності, а отже їм потрібно відразу реагувати та застосовувати відповідні заходи.

Штаб повинен на підставі аналізу оперативної інформації надати керівництву пропозиції по використанню заходів усунення негативних тенденцій в оперативно-службовій діяльності ОВС, наданні їм допомоги у організації ритмічної роботи з попередження й розкриття злочинів і охороні громадського порядку¹.

Адже керівник будь-якого рівня має аналізувати інформацію, яка надходить з різноманітних джерел, оцінює оперативну обстановку, розкриває внутрішні зв'язки її елементів, тенденції розвитку відповідних процесів та явищ. На підставі цього здійснюється розробка управлінських рішень і їх оформлення у вигляді різних команд управління.

В.І. Тарабановська*

АНАЛІЗ ТА ЇЇ ОЦІНКА СЛІДЧОЇ СИТУАЦІЇ ПРИ ПОРУШЕННІ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ ПРО ЗЛОЧИН, ПОВ'ЯЗАНИЙ З НЕЗАКОННИМ ТИРАЖУВАННЯМ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯМ АУДІО-ВІДЕОПРОДУКЦІЇ

---

¹ Лукашов В.А., Михайлюк М.Т. Изучение и оценка оперативной обстановки. Киев, 1975 г. – С. 36.

* Науковий співробітник секретаріату Вченої ради Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, здобувач кафедри криміналістики.